

Կ Ա Ր Ծ Ի Ք

(պաշտոնական ընդդիմախոսի)

Հարությունյան Հայկ Հովհիկի

«Լիզինգային գործառնությունների կառավարման արդյունավետության բարձրացման հիմնախնդիրները (ՀՀ նյութերով)»

թեմայով Ը.00.02 – «Տնտեսություն, նրա ոլորտների տնտեսագիտություն և կառավարում» մասնագիտությամբ տնտեսագիտության թեկնածուի գիտական աստիճանի հայցման համար ներկայացված ատենախոսության վերաբերյալ

ԱՏԵՆԱԽՈՍՈՒԹՅԱՆ ԹԵՄԱՅԻ ԱՐԴԻԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

Ժամանակակից տնտեսությունների պայմաններում լիզինգը հանդես է գալիս որպես ակտիվների ֆինանսավորման, արտադրական ներուժի արդիականացման և ներդրումային ակտիվության խթանման կարևորագույն գործիք: Առանձնապես փոքր և միջին ձեռնարկությունների համար լիզինգը հնարավորություն է ստեղծում ներգրավելու տեխնիկական և տեխնոլոգիական միջոցներ՝ առանց զգալի միանվագ ֆինանսական բեռի:

Հայաստանի Հանրապետության տնտեսության կառուցվածքային առանձնահատկությունները, ֆինանսական շուկայի սահմանափակ խորությունը, ինչպես նաև երկարաժամկետ ֆինանսավորման մատչելիության խնդիրները լիզինգային գործառնությունների արդյունավետ կառավարման խնդիրը դարձնում են առավել քան արդիական: Միևնույն ժամանակ, ոլորտը դեռևս բնութագրվում է կառավարման մեթոդաբանական միասնական մոտեցումների, արդյունավետության գնահատման հստակ չափորոշիչների և թվայնացված կառավարման գործիքների բացակայությամբ:

Այս համատեքստում ատենախոսության թեման լիովին համահունչ է ՀՀ սոցիալ-տնտեսական զարգացման առաջնահերթություններին և ունի ակնհայտ գիտական ու կիրառական նշանակություն:

ԱՏԵՆԱԽՈՍՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ, ԱՐԺԱՆԻՔՆԵՐԸ, ԳԻՏԱԿԱՆ ՆՈՐՈՒՅԹԸ ԵՎ ԿԻՐԱՌԱԿԱՆ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

Ատենախոսությունը բաղկացած է ներածությունից, երեք գլուխներից, եզրակացությունից, օգտագործված գրականության ցանկից և հավելվածներից:

Աշխատանքը կառուցված է տրամաբանական հաջորդականությամբ և ներառում է տեսական, վերլուծական և կիրառական բաղադրիչների ներդաշնակ համադրություն:

Ներածությունում հիմնավորված են հետազոտության արդիականությունը, նպատակը, խնդիրները, ուսումնասիրության օբյեկտն ու առարկան, ինչպես նաև ներկայացված են մեթոդաբանական մոտեցումները և գիտական նորույթը:

Առաջին գլխում համակարգված կերպով ներկայացված են լիզինգային գործառնությունների տեսամեթոդական հիմքերը, կառավարման մոդելները և զարգացման միջազգային միտումները: Հեղինակը ցուցաբերում է լայն տեսական պատրաստվածություն և կարողանում է միջազգային փորձը կիրառելի կերպով համադրել հայկական իրականության հետ:

Երկրորդ գլուխը նվիրված է ՀՀ-ում լիզինգային գործառնությունների կազմակերպման և կառավարման առանձնահատկությունների ուսումնասիրությանը: Իրականացված վերլուծությունները թույլ են տալիս բացահայտել ոլորտի հիմնական խնդիրները՝ իրավական, ինստիտուցիոնալ և գործառնական հարթություններում:

Երրորդ գլխում ներկայացված են ատենախոսության հիմնական կիրառական արդյունքները: Մշակված «Հայլիզինգ» մոդելը և դրա ալգորիթմը ուղղված են լիզինգային գործառնությունների կառավարման արդյունավետության բարձրացմանը՝ հիմնվելով բազմաչափ գնահատման, KPI-ների և ռիսկակենտրոն մոտեցման վրա:

Ատենախոսության գիտական նորույթը դրսևորվում է լիզինգային գործառնությունների կառավարման արդյունավետության գնահատման և բարելավման համակարգային մոդելի մշակման մեջ: Առաջարկված «Հայլիզինգ» մոդելը համադրում է ֆինանսական արդյունավետության, ռիսկերի կառավարման, գործառնական կայունության և թվայնացման գործոնները մեկ միասնական կառավարման համակարգում:

Մշակված արդյունավետության ցուցանիշների համակարգը, ռիսկակենտրոն կարգավորման հայեցակարգը և կառավարման ալգորիթմը ունեն հստակ կիրառական ուղղվածություն և կարող են օգտագործվել ինչպես ֆինանսական կազմակերպությունների կողմից՝ ներքին կառավարման բարելավման նպատակով, այնպես էլ կարգավորող մարմինների կողմից՝ ոլորտային քաղաքականության ձևավորման գործընթացում:

Աշխատանքի արդյունքները կարող են ծառայել նաև որպես ուսումնական և մեթոդական հիմք ֆինանսական կառավարման և բանկային գործի ոլորտներում:

ԴԻՏՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԱՏԵՆԱԽՈՍՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

Չնայած աշխատանքում իրականացված լայնածավալ և հետաքրքիր վերլուծությանը, ինչպես նաև ստացված արդյունքների արժեքին, ուսումնասիրությունը գերծ չէ որոշակի թերություններից: Մասնավորապես՝

1. Առաջարկված «Հայլիզինգ» մոդելը (գլուխ 3.3, էջեր 116–137) ներկայացված է որպես համապարփակ կառավարման լուծում: Սակայն մոդելի գործնական փորձարկումը ներկայացված է առավելապես նկարագրական մակարդակով: Աշխատանքը կշահեր, եթե մոդելի կիրառումը ցուցադրվեր կոնկրետ մեկ լիզինգային կազմակերպության կամ սիմուլացիոն տվյալների հիման վրա՝ «մինչ/հետո» համեմատությամբ:
2. Ատենախոսությունում բազմիցս շեշտվում է թվայնացման, ERP/CRM և AI-սկորինգային համակարգերի կարևորությունը (էջեր 61–76, 97–115): Սակայն դրանց ներդրման հնարավոր ռիսկերը՝ տվյալների անվտանգություն, ալգորիթմային կողմնակալություն, տեխնոլոգիական կախվածություն, չեն ստացել բավարար անդրադարձ: Նման քննարկումը կբարձրացներ առաջարկների կիրառական իրատեսականությունը:
3. Հեղինակի կողմից առաջարկված լիզինգային գործառնությունների կառավարման արդյունավետության ԼԳԿԱ ցուցանիշը և արդյունավետության գնահատման համակարգը (գլուխ 3.2, էջեր 106–115) ներկայացված են մեթոդաբանական առումով հստակ: Սակայն բացակայում են նորմատիվ կամ շեմային արժեքները, որոնց հիման վրա հնարավոր կլիներ գնահատել՝ արդյոք տվյալ լիզինգային կազմակերպության արդյունավետությունը բարձր, միջին կամ ցածր է: Նման սանդղակների ներկայացումը կուժեղացներ գործնական կիրառելիությունը:
4. Ատենախոսությունում նշվում է, որ մշակված առաջարկները կարող են օգտագործվել պետական խթանիչ քաղաքականությունների ձևավորման

համար (եզրակացություն, էջեր 138-142): Սակայն ցանկալի կլիներ առավել հստակ ցույց տալ, թե «Հայլիզինգ» մոդելի որ տարրերն են ուղղակիորեն կիրառելի կարգավորող մարմինների կողմից և ինչ գործիքակազմով:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Ամփոփելով՝ կարելի է նշել, որ Հարությունյան Հայկ Հովիկի ատենախոսությունը հանդիսանում է ինքնուրույն և գիտականորեն հիմնավորված հետազոտություն, որը նվիրված է Հայաստանի Հանրապետության համար արդիական և գործնական նշանակություն ունեցող հիմնախնդրի ուսումնասիրմանը: Աշխատանքում առաջադրված խնդիրները լուծված են, իսկ ստացված արդյունքները ունեն ինչպես տեսական արժեք, այնպես էլ գործնական կիրառման ներուժ: Մշակված կառավարման մոդելը և առաջարկված մեթոդական մոտեցումները նպաստում են լիզինգային գործառնությունների արդյունավետության բարձրացմանը և կարող են կիրառվել ֆինանսական համակարգի տարբեր մակարդակներում:

Ատենախոսությունը համապատասխանում է ՀՀ «Գիտական աստիճանաշնորհման կանոնակարգի» պահանջներին և ՀՀ ԲԿԴԿ-ի կողմից թեկնածուական ատենախոսություններին ներկայացվող չափանիշներին, և հեղինակը լիովին արժանի է տնտեսագիտության թեկնածուի գիտական աստիճանի շնորհմանը՝ Ը.00.02 – «Տնտեսություն, նրա ոլորտների տնտեսագիտություն և կառավարում» մասնագիտությամբ:

Պաշտոնական ընդդիմախոս՝

տնտեսագիտության թեկնածու, դոցենտ

Գոհար Վարդանի Վարդանյան

Տնտեսագիտության թեկնածու, դոցենտ Գոհար Վարդանի Վարդանյանի ստորագրությունը հաստատում եմ՝

Երևանի «ՓԼԱՆՈՐ» համալսարանի
գիտական քարտուղար՝

06.02.2026թ.

Ռիմա Գազիկի Այդինյան